

VELIKA NOČ NA SLOVENSKEM

VSAM LETNI ČAS JE ČUDOVITO DELO NARAVE. Z LETNIMI ČASI JE NAROD TESNO POVEZAL TUDI PRAZNIKE, KATERIH PROSLAVLJANJE JE RODOLO OBIČAJE — ZAKLADNICO VSAKEGA NARODA. SEDANJOST VEŽEJO S PRETEKLOSTJO. DIH PREDNIKOV SO: V NJIH SE IZLETA V LETO PRERAJA DUŠA NAŠEGA NARODA. — TUDI VELIKA NOČ — PRAZNIK VSTAJENJA IN ŽIVLJENJA — JE RODILA SVOJE OBIČAJE. SLOVENCI SO SE JIH VEDNO TRDNO OKLEPALI. OD CVETNE NEDELJE Z OLJČNIMI VEJICAMI IN BUTARAMI, MIMO OBIČAJEV VELIKOČNE SREDE, ČETRTEKA IN PETKA — PRIPRAVLJANJA BOŽJEGA GROBA, «STRAŠENJA BOGA», ZAVEZOVANJA ZVONOV IN «POLJUBLJANJA BOGA» — JE ENA SAMA VRSTA PESTRIH OBREDOV. POTEM PRIDE VELIKA SOBOTA, GLAVNI DAN VELIKONOČNEGA TEDNA...

VELIKA SOBOTA

V domačih opravilih in ljudskih običajih je velika sobota že vsa polna velikonočnega občutja. Na Koroškem in v Istri ji v spomin na starokrščansko dobo praviyo tudi «kristnica».

Ze v zgodnjih jutranjih urah blagoslove pred cerkvijo ogenj. Za otroke je to vedno velik dogodek. Na Blokah sušijo gobo že tedne prej, da bi se rajši vnela in tiela. Ko je ogenj blagoslovljen, stečejo otroci brž domov, ker pravijo, da dobi tisti, ki pride prvi na dom, največ prirhov.

Na Spodnjem Koroškem v Črni je velika sobota veselje fantov. Sredi vasi že opolnoči (med petkom in soboto) zakurijo velik ogenj, za kar pripeljejo kar cel voz drv; če pa jih kenneje zmanjka, jih naberejo po vaskih dvoranih, sklicujoč se na stare neplane pravice. Po blagoslovljenem ognju pride iz vsake hiše kak fant z bukovno gobo, privezano na dolgi želi.

V nekaterih krajih zakurijo ogenj iz «svetih stvari». Na veliki petek zvečer pobere cerkvenik na pokopališču vse vence in stare, odstranjene križe ter jih znozi na kup pred cerkvena vrata, kjer na veliko soboto zjutraj vse skupaj zažge. Tudi na Koroškem se prične po blagoslovljeni velikonočni ognji prava tekma, kdo bo z gobo prvi doma. Zakaj pri hiši, kjer bodo prvi dobili ogenj, bodo po stari ljudski veri prvi počeli in spravili letino pod streho.

Na Gorenjskem okrog Skofje Loke pridejo po ogenj z gobami. V oddaljenih vaseh nosi gobo cerkvenik in njegovi pomočniki. Z blagoslovljenim ognjem zakurijo najprej peči. Kmetje imajo toliko gob, kolikor je njiv in travnikov. Na Breznici pri Skofji Loci «edvožeje zvonove» tedaj, ko se vrnejo mežnarji s podružnic na blagoslovljenim ognjem; na podružnicah znače od tej priliki zvoniti. Cerkovnik raznese ogenj po vsej soseski. Kmetje morajo v plačilo dati hlebec, batjarji so tega oproščeni. Pri vsaki hiši že čakajo na ogenj in imajo pripravljeno gobo. Košček gobe dajo v peč, ostalo raznesejo po njivah in travnikih.

Kakor na Koroškem, tako skudajo ohraniti blagoslovljeni ogenj

jerbas plede in klobase, cele korenine hrena, barvana jajca, orehovi ali medeni kolači, pogoda ali vsaj beli strukelje, vse skupaj pa pokrijejo s prav lepim belim prtičem, v katerega je uvezeno veliko-nočno jagnje. Vsak, ki mese k blagoslovu mora dati kak dar (pirh ali denar), da «zagna» ne ukradejo. V Mengšu nese jedila k blagoslovu običajno najstarejša dekla. Na Breznici je bila navada, da so fantje pomagali nešiti jerbase dekletom. O gospodinji, ki pride prva z žegnanim domov, pravijo v Cerkljah pri Kranju, da bo prva oplela proso.

Dolenjski pripravijo obilen velikonočni žegen. V Dobropoljski dolini speko kolač, ki ga okrasijo s testeninami okraski, kito cvetja in roglicami, ki kažejo kakšne sadeže. Dalje speko potice, skuhaajo plede, želodec, klobase, pirhe in pripravijo hren. Vse denejo v jerbas in prganajo z lepim prtom. Na Krki pri Stični nese k blagoslovu tista domača hči, ki je že godna «za moža». V hribih na primer v Šentruperskem okraju, nesejo k blagoslovu kar možki, in sicer v kočih. Na Dolenjskem je navada, da hoče biti vsako dekle, ki nese k blagoslovu, prva doma. Dekle, ki bo prva, upa, da se bo še tisto leto, poročila. V Zagorci pri Mirni peči mora vsak, ki pride z žegnanim domov, postaviti jerbas na tla, zato, da ne uidejo čebele, kadar rofijo.

Na Notranjskem je največja dobrota velikonočnega žegna «želodec». Nekdo so meso, pripravljeno za klobase, natičali v želodec, zdaj pa to meso natičajo v mehur. Tako pripravljen mehur nato stiskajo in sušijo, kuhajo ter spet stisnejo. Imeti mora rdečo barvo in dišati mora kot enagelja. Polico želodca pripravijo še gnat, poteg in hren. Vaska teh stvari pomeni dogodek iz Kristusovega trpljenja. V samotnejših in oddaljenih vaseh na Notranjskem ne nosijo velikonočnih jedi k blagoslovu, ampak jih postavijo v jerbas nadevane na veliko-nočno jutro na vse zgodaj na okno, ker pravijo, da daje sv. oče žegen čez ves svet.

Prav lepo pripravijo žegen okoli Ljubljane, posebno skrbno pa ga pripravijo na Stajerskem. Gospodinja ima že od velikonočnega jutra polne roke dela. Okrog Radencev suši zunaj na platu veliko kerblu (košaro), v kateri bo «bane» nese k žegnju. Otroci barvajo rimalnice (pirhe) in pri-tiskajo nanje «malarije» (to so male podobice in jih s silno in drgnjenjem s prstom spravljajo na pisane. Oče odide na vrh po pljasku.

Na Stajerskem, na Dobrni pri Celju, gredo po blagoslovljeni ogenj z gobo možje in fantje, pa tudi žene in dekleta. Ko pridejo z gobo domov, pokadijo hišo, hlev in vsa gospodarska poslopja. V Celju pridejo po ogenj zjutraj otroci, ki gredo nato s tlečo gobo najprej domov, nato pa hodijo k znancom ter tam «blagoslovljajo» hišne prostore; deloma, posebno iz ubožnejših slojev, nosijo gobo po trgovinah, pokadijo, nato pa dobi- jo od gospodarja majhno nagrado. Okrog Laškega mora biti goba zelo velika in čim lepša. Ko pride «pobes» k gospodinji, jo ta- kole pozdravi: «Dobro jutro, žegn- nan ognj sem prinesel!» Majhen košček tleče gobe odšipejo in nato na njivi zakurijo strežbežno, to je vejevje in travinje, ki so ga otrebili s sadnega drevoja in travnikov in zvozili na kup.

V Slovenskih gorah in na Ptujskem polju ob blagoslovljenem velikonočnem ognju skuhaajo velikonočni jedi in spečejo gib- nice, ugaali ogorek gobe pa pone- kož zatakejo za stebro, da bi strela ne udarila v hišo.

KO SE ZVONOVIRNEJO IZ «RIMA»

K obredom velike sobote spada tudi prva jutranja veliko-nočna maša. Po dvodnevnem molku, se na veliko soboto spet «vrnejo iz Rima» zvonovi in slovesno zadonijo. Na Koroškem, v Črni, Kotljah in drugod fantje takrat prvič ustrelijo. V Rožu se ljudje, kjer koli so, vržejo na tla in se po njih valjajo, da bi jih, kot verujejo v Lezah, trebnih ne boleli. Ponekod ob tej priliki strasno sadno drevo in polagajo med veje debele kemne, da bi bilo sadje bolj polno. Drugod gre kmetica v hlev in udari vaško govedo po hrbtu z brezovo palico, da bi krave laže telile in imele dosti mleka. Marške hitijo dekleta k vodi in se v njej umijejo, da bi bile bolj zale.

Tudi v Istri, v Kortah, ko koder- vajo zvonove in se spet oglasijo, verni ljudje padejo na tla in poljubijo zemljo. Med glorio v cerkvi se umivajo, da ne bi dobili lila-jev. Na Benekem, v Trzinu, si otroci umivajo noge, ko spet zadone zvonovi. Skoraj po vsem Goriškem imajo na- vade, da se na veliko soboto, ko prvič zazvonijo, hitro umijejo. V Črni pri Gorici se hite umivati vsi, ki niso v cerkvi, da ne pridejo ur- niti, to so neki izpušaji, ki se napravijo po vsem telusu.

Veliko pomena dajejo prvemu velikonočnemu zvonjenju na Gorenjskem. Več ali manj veruje- jo povsod, da je voda, ki teče med slovesnim zvonjenjem zvonov sve- ta, blagoslovljena voda. V Men- gu pohiti gospodinja med tem časom na potok po «zegnano» vo- do. Ko pride družina iz cerkve domov, se vsi s to vodo umijejo. V Cerkljah pri Kranju menijo, da ima voda posebno moč in da obvaruje človeka pred hramami in garjami ter raznimi izpušaji. Na Goriškem pri Bledu se med od-

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

vezovanjem zvonov umivajo zato, da bi bili med letom varni pred nedežnimi muhami. V Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano se močijo z vodo v ta namen, da bi tisto leto ne imeli peg.

Umivanje je znano tudi po Dolenjskem, okrog Dobrega polja, Muljave, na Dobrovi pri Ljubljani in v Dobrunjah. Prvega zvonjenja so svoje dni na Meštem trgu v Ljubljani nestrpno čakale mesari- ce. Ko je zazvonil prvi zvon v stolnici, so bile na mah vse v

PETER PAVEL RUBENS: SNEMANJE S KRIZA

čio in hren, čehi (fantje) pa na- bijajo možnarje. Na Ptujskem polju denejo v košaro vse dobro- te; v Sv. Andražu v Slov. gorah dajo v košaro k žegnju tudi se- menje, zlasti bučno seme, v Dobrni pri Celju pričajo semen- sko koruzo, v Smartnem ob Paki dajo otrobe, da jih na Veliko noč dajo nato blagoslovljene živini ter jih ob hudi uri skupaj z butar- mi zažigajo.

Na levem bregu Drave pokrije- jo jerbase z lepim prtom, ob stran pa zatakejo rožmarin. Da je tudi gospodar kaj udeležen pri pripra- vi žegna, mora tistemu, ki nese k žegnju, dati jerbas na glavo in ko se vrne, mora tega pomagati sneti spet z glave. V Ptujski okoli- ci, Spuhlju, so v prejšnjem stoletju nosili k blagoslovu možki v pisani narodni noši: v belih brgulah (širokih platenih hla- čah), zametastih proslkih (telov- nikih) in s svetilnimi hradkami (ru- tami) okrog vratu. Nesei so razi- glavi v belih, iz domačega platna

narejenih «ručkajih» (nabrbni- kih), in sicer šelo na veliko ne- deljo zjutraj k rani maši. Na Stajerskem žegnjujejo na veliko soboto popoldne pri vaskih kape- lihah in križih. Gospodar, pri- čigar kapele, vsako leto «blago- slovi» polje sam svojega si- na ali hlapca s kmečko kočijo po župnika. Ko pride župnik za- bobnijo možnarji. Ko so košare z jedili blagoslovljene, tedaj hitijo domov.

V Prekmurju pripravljajo «vu- zemski žegen» dva do tri dni. V pisane košare, ki jih rabijo sa- mo za to priliko, dene gospodinja polje mesa tudi «počevino» (pod- čevino — slanina z mesom), re- menice (pirhe), hren in mlečno polico, bel kruh — «vrtneke» (premece), ki slovi kot prekur- aka narodna jed. Remenke ali pi- sanice si po žegnju delijo v dar.

V Beli krajini je velika sobota dan dela — namreč za gospodinje. Pripravljene morajo biti vsi kruhi in pogache, meso in želodec. Pone- ko olupijo že na veliki pe- tek za želodec čebule in ostržijo hrena ter obojo, ki so ga hranili od kolle za to posebno velikonočno jed. Vanj stoljejo tudi 30 do 50 jajc, pol zarezanika, hlebec «pogache», precej kosov sla- nine in «štupa». Otrokom dajo matere «krvaje» ali «povatičice» ali «ptice» iz jajčne lupine, iz katere nalašče za to izpihajo beljak in žutake (rumenjake). Be- lokranjci so tudi še vraže- verni, vodo, v kateri kuhajo jajca za blagoslov, ohranijo pri lišajem, lupine jaje, ki so jih skuhali za želodec, spravijo pod streho, češ kakoš bodo za to nese do- ma. «Vuzemski» (velikono- ni) «žegen» nesejo k bla- goslovu ponekod v soboto, drugod šele v nedeljo zjutraj.

Na Goriškem, Primor- skem in Benekem imajo na veliko soboto dovolj dela, da opravijo vse potrebno za velikonočne praznike. Na Krasu in na Vipavskem se otroci najbolj vesele «me- nih». To je štručka, zvita v podobi otroka, namesto glave ima vdelan pirh. Ker ima štručka oboje ali prav za prav povoj, je videti ka- kor kak menih. V južnem delu Istre, v Kortah, si pri- pravijo za velikonočni bla- goslov poseben «končen kruh», to je z oljem in disa- vami vmešan kruh. Hleb je razdeljen na šest delov; go- spodinja ga nese skupaj z nebarvanimi jajci k bla- goslovu, toda ne v košari, ampak v «fagotu», lepi ruti.

Okrog Gorice, Ostaleza in Cerkega si velikonočni blagoslov ali «žegnance» sestavijo iz kruha, jaje, mesa in hrena. Vse dajo v jerbas, ki ga pokrijejo z lepim prtom in okrasijo s cveticami. Na Tolminskem, pri Sv. Luciji ob So- ču, denejo v košaro razen rahlega maslenega kruha, kosu kmetije in nekaj jaje tudi soli in otrobov za žegnju. S to «žegnico» hite dekleta po blagoslovu domov. Blago- slovanje je po raznih krajih raz- lično. V Gočah nad Vipavo nesejo k žegnju šel na veliko nedeljo zjutraj. V tržaški okolici, na pri- mer v Skednju, speko za veliko- nočne praznike «pinoce», to je rahel bel kruh, vmešan s samimi ru- menjaki, sladkorjem in mlekom.

Na Koroškem imajo slovesno žagnanje na veliko soboto popoldne. Dobrote so pripravili že na veliki četrtki; največji «štartje» je za žegen in ima v premer tri četr- tmitra. Razen tega spečejo še z ore- hi nadevane štruce in «bratke», ki so drug drugemu podobni ter prav ta- ko nadevani z orehi. Ko blagoslav- ljajo jedila, pokajo možnarji.

Finci vse bivše finske politike, ki so spravili Finsko leta 1941 v vojno s Sovjetsko zvezo in Veliko Bri- tanciji. Ustanovili so posebno so- dišče in v celilo vojnih zločinov, bivših vodilnih politikov, so dolo- čili na osem.

Finski vojni zločinci
Razprave proti vojnim zločincem so izvedli na reden pravni način. Obtoženci so imeli popolno možnost, da se zagovarjajo. Zaradi političnih razlogov pa jim niso dovolili, da bi opisovali ozadje dogodkov pred letom 1941 (t. j. vzrokov so- vjetsko-finske vojne leta 1939-40).

Sodišče je bilo politično. Izvolji- ga je parlament. Takle so bile tu- di razprave. Bivšega predsednika Rista Rytja so odsodili na 10 let, ostale obtožence pa od dveh do šest let. Obramba je trdila, da so bili vsi obtoženci izvoljeni predstavniki finskega naroda in so delati z odobritvijo finskega parlamenta. Če so se zmotili v računih ali de- lah napake — cesar pa niso hoteli priznati — jih je ves čas vojne, pra- vi obramba, vodila ena sama misel- nist: koristiti interesom domovine.

Proti skrivačemu orožju
V bližnji bodočnosti bodo Finci imeli še nekaj večjih razprav. V drugi polovici leta 1945 so odkri- li tajno organizacijo, ki je skrivala orožje in strelivo v takih meri, da bi lahko opremlili po en bataljon v vsakem izmed 34 vojaških okrožij. Člani organizacije so tvorili voja- sko skupnost, ki je imela okoli 100.000 članov.

Mislilo, da so skrivali orožje za primer sovjetske zasedbe Finske. Seveda je bila norost misli, da bi se Finci lahko uprli z nekaj tisoč puškami. Zarota je izvirala iz voj- nega ministarstva. Veliko častnikov so zavrli, zaslišali in nekatere že

kod olupijo že na veliki pe- tek za želodec čebule in ostržijo hrena ter obojo, ki so ga hranili od kolle za to posebno velikonočno jed. Vanj stoljejo tudi 30 do 50 jajc, pol zarezanika, hlebec «pogache», precej kosov sla- nine in «štupa». Otrokom dajo matere «krvaje» ali «povatičice» ali «ptice» iz jajčne lupine, iz katere nalašče za to izpihajo beljak in žutake (rumenjake). Be- lokranjci so tudi še vraže- verni, vodo, v kateri kuhajo jajca za blagoslov, ohranijo pri lišajem, lupine jaje, ki so jih skuhali za želodec, spravijo pod streho, češ kakoš bodo za to nese do- ma. «Vuzemski» (velikono- ni) «žegen» nesejo k bla- goslovu ponekod v soboto, drugod šele v nedeljo zjutraj.

Na Goriškem, Primor- skem in Benekem imajo na veliko soboto dovolj dela, da opravijo vse potrebno za velikonočne praznike. Na Krasu in na Vipavskem se otroci najbolj vesele «me- nih». To je štručka, zvita v podobi otroka, namesto glave ima vdelan pirh. Ker ima štručka oboje ali prav za prav povoj, je videti ka- kor kak menih. V južnem delu Istre, v Kortah, si pri- pravijo za velikonočni bla- goslov poseben «končen kruh», to je z oljem in disa- vami vmešan kruh. Hleb je razdeljen na šest delov; go- spodinja ga nese skupaj z nebarvanimi jajci k bla- goslovu, toda ne v košari, ampak v «fagotu», lepi ruti.

Okrog Gorice, Ostaleza in Cerkega si velikonočni blagoslov ali «žegnance» sestavijo iz kruha, jaje, mesa in hrena. Vse dajo v jerbas, ki ga pokrijejo z lepim prtom in okrasijo s cveticami. Na Tolminskem, pri Sv. Luciji ob So- ču, denejo v košaro razen rahlega maslenega kruha, kosu kmetije in nekaj jaje tudi soli in otrobov za žegnju. S to «žegnico» hite dekleta po blagoslovu domov. Blago- slovanje je po raznih krajih raz- lično. V Gočah nad Vipavo nesejo k žegnju šel na veliko nedeljo zjutraj. V tržaški okolici, na pri- mer v Skednju, speko za veliko- nočne praznike «pinoce», to je rahel bel kruh, vmešan s samimi ru- menjaki, sladkorjem in mlekom.

Na Koroškem imajo slovesno žagnanje na veliko soboto popoldne. Dobrote so pripravili že na veliki četrtki; največji «štartje» je za žegen in ima v premer tri četr- tmitra. Razen tega spečejo še z ore- hi nadevane štruce in «bratke», ki so drug drugemu podobni ter prav ta- ko nadevani z orehi. Ko blagoslav- ljajo jedila, pokajo možnarji.

Finci vse bivše finske politike, ki so spravili Finsko leta 1941 v vojno s Sovjetsko zvezo in Veliko Bri- tanciji. Ustanovili so posebno so- dišče in v celilo vojnih zločinov, bivših vodilnih politikov, so dolo- čili na osem.

Finski vojni zločinci
Razprave proti vojnim zločincem so izvedli na reden pravni način. Obtoženci so imeli popolno možnost, da se zagovarjajo. Zaradi političnih razlogov pa jim niso dovolili, da bi opisovali ozadje dogodkov pred letom 1941 (t. j. vzrokov so- vjetsko-finske vojne leta 1939-40).

Sodišče je bilo politično. Izvolji- ga je parlament. Takle so bile tu- di razprave. Bivšega predsednika Rista Rytja so odsodili na 10 let, ostale obtožence pa od dveh do šest let. Obramba je trdila, da so bili vsi obtoženci izvoljeni predstavniki finskega naroda in so delati z odobritvijo finskega parlamenta. Če so se zmotili v računih ali de- lah napake — cesar pa niso hoteli priznati — jih je ves čas vojne, pra- vi obramba, vodila ena sama misel- nist: koristiti interesom domovine.

Proti skrivačemu orožju
V bližnji bodočnosti bodo Finci imeli še nekaj večjih razprav. V drugi polovici leta 1945 so odkri- li tajno organizacijo, ki je skrivala orožje in strelivo v takih meri, da bi lahko opremlili po en bataljon v vsakem izmed 34 vojaških okrožij. Člani organizacije so tvorili voja- sko skupnost, ki je imela okoli 100.000 članov.

Mislilo, da so skrivali orožje za primer sovjetske zasedbe Finske. Seveda je bila norost misli, da bi se Finci lahko uprli z nekaj tisoč puškami. Zarota je izvirala iz voj- nega ministarstva. Veliko častnikov so zavrli, zaslišali in nekatere že

ko olupijo že na veliki pe- tek za želodec čebule in ostržijo hrena ter obojo, ki so ga hranili od kolle za to posebno velikonočno jed. Vanj stoljejo tudi 30 do 50 jajc, pol zarezanika, hlebec «pogache», precej kosov sla- nine in «štupa». Otrokom dajo matere «krvaje» ali «povatičice» ali «ptice» iz jajčne lupine, iz katere nalašče za to izpihajo beljak in žutake (rumenjake). Be- lokranjci so tudi še vraže- verni, vodo, v kateri kuhajo jajca za blagoslov, ohranijo pri lišajem, lupine jaje, ki so jih skuhali za želodec, spravijo pod streho, češ kakoš bodo za to nese do- ma. «Vuzemski» (velikono- ni) «žegen» nesejo k bla- goslovu ponekod v soboto, drugod šele v nedeljo zjutraj.

Na Goriškem, Primor- skem in Benekem imajo na veliko soboto dovolj dela, da opravijo vse potrebno za velikonočne praznike. Na Krasu in na Vipavskem se otroci najbolj vesele «me- nih». To je štručka, zvita v podobi otroka, namesto glave ima vdelan pirh. Ker ima štručka oboje ali prav za prav povoj, je videti ka- kor kak menih. V južnem delu Istre, v Kortah, si pri- pravijo za velikonočni bla- goslov poseben «končen kruh», to je z oljem in disa- vami vmešan kruh. Hleb je razdeljen na šest delov; go- spodinja ga nese skupaj z nebarvanimi jajci k bla- goslovu, toda ne v košari, ampak v «fagotu», lepi ruti.

Okrog Gorice, Ostaleza in Cerkega si velikonočni blagoslov ali «žegnance» sestavijo iz kruha, jaje, mesa in hrena. Vse dajo v jerbas, ki ga pokrijejo z lepim prtom in okrasijo s cveticami. Na Tolminskem, pri Sv. Luciji ob So- ču, denejo v košaro razen rahlega maslenega kruha, kosu kmetije in nekaj jaje tudi soli in otrobov za žegnju. S to «žegnico» hite dekleta po blagoslovu domov. Blago- slovanje je po raznih krajih raz- lično. V Gočah nad Vipavo nesejo k žegnju šel na veliko nedeljo zjutraj. V tržaški okolici, na pri- mer v Skednju, speko za veliko- nočne praznike «pinoce», to je rahel bel kruh, vmešan s samimi ru- menjaki, sladkorjem in mlekom.

Na Koroškem imajo slovesno žagnanje na veliko soboto popoldne. Dobrote so pripravili že na veliki četrtki; največji «štartje» je za žegen in ima v premer tri četr- tmitra. Razen tega spečejo še z ore- hi nadevane štruce in «bratke», ki so drug drugemu podobni ter prav ta- ko nadevani z orehi. Ko blagoslav- ljajo jedila, pokajo možnarji.

Finci vse bivše finske politike, ki so spravili Finsko leta 1941 v vojno s Sovjetsko zvezo in Veliko Bri- tanciji. Ustanovili so posebno so- dišče in v celilo vojnih zločinov, bivših vodilnih politikov, so dolo- čili na osem.

Finski vojni zločinci
Razprave proti vojnim zločincem so izvedli na reden pravni način. Obtoženci so imeli popolno možnost, da se zagovarjajo. Zaradi političnih razlogov pa jim niso dovolili, da bi opisovali ozadje dogodkov pred letom 1941 (t. j. vzrokov so- vjetsko-finske vojne leta 1939-40).

Sodišče je bilo politično. Izvolji- ga je parlament. Takle so bile tu- di razprave. Bivšega predsednika Rista Rytja so odsodili na 10 let, ostale obtožence pa od dveh do šest let. Obramba je trdila, da so bili vsi obtoženci izvoljeni predstavniki finskega naroda in so delati z odobritvijo finskega parlamenta. Če so se zmotili v računih ali de- lah napake — cesar pa niso hoteli priznati — jih je ves čas vojne, pra- vi obramba, vodila ena sama misel- nist: koristiti interesom domovine.

Proti skrivačemu orožju
V bližnji bodočnosti bodo Finci imeli še nekaj večjih razprav. V drugi polovici leta 1945 so odkri- li tajno organizacijo, ki je skrivala orožje in strelivo v takih meri, da bi lahko opremlili po en bataljon v vsakem izmed 34 vojaških okrožij. Člani organizacije so tvorili voja- sko skupnost, ki je imela okoli 100.000 članov.

Mislilo, da so skrivali orožje za primer sovjetske zasedbe Finske. Seveda je bila norost misli, da bi se Finci lahko uprli z nekaj tisoč puškami. Zarota je izvirala iz voj- nega ministarstva. Veliko častnikov so zavrli, zaslišali in nekatere že

ko olupijo že na veliki pe- tek za želodec čebule in ostržijo hrena ter obojo, ki so ga hranili od kolle za to posebno velikonočno jed. Vanj stoljejo tudi 30 do 50 jajc, pol zarezanika, hlebec «pogache», precej kosov sla- nine in «štupa». Otrokom dajo matere «krvaje» ali «povatičice» ali «ptice» iz jajčne lupine, iz katere nalašče za to izpihajo beljak in žutake (rumenjake). Be- lokranjci so tudi še vraže- verni, vodo, v kateri kuhajo jajca za blagoslov, ohranijo pri lišajem, lupine jaje, ki so jih skuhali za želodec, spravijo pod streho, češ kakoš bodo za to nese do- ma. «Vuzemski» (velikono- ni) «žegen» nesejo k bla- goslovu ponekod v soboto, drugod šele v nedeljo zjutraj.

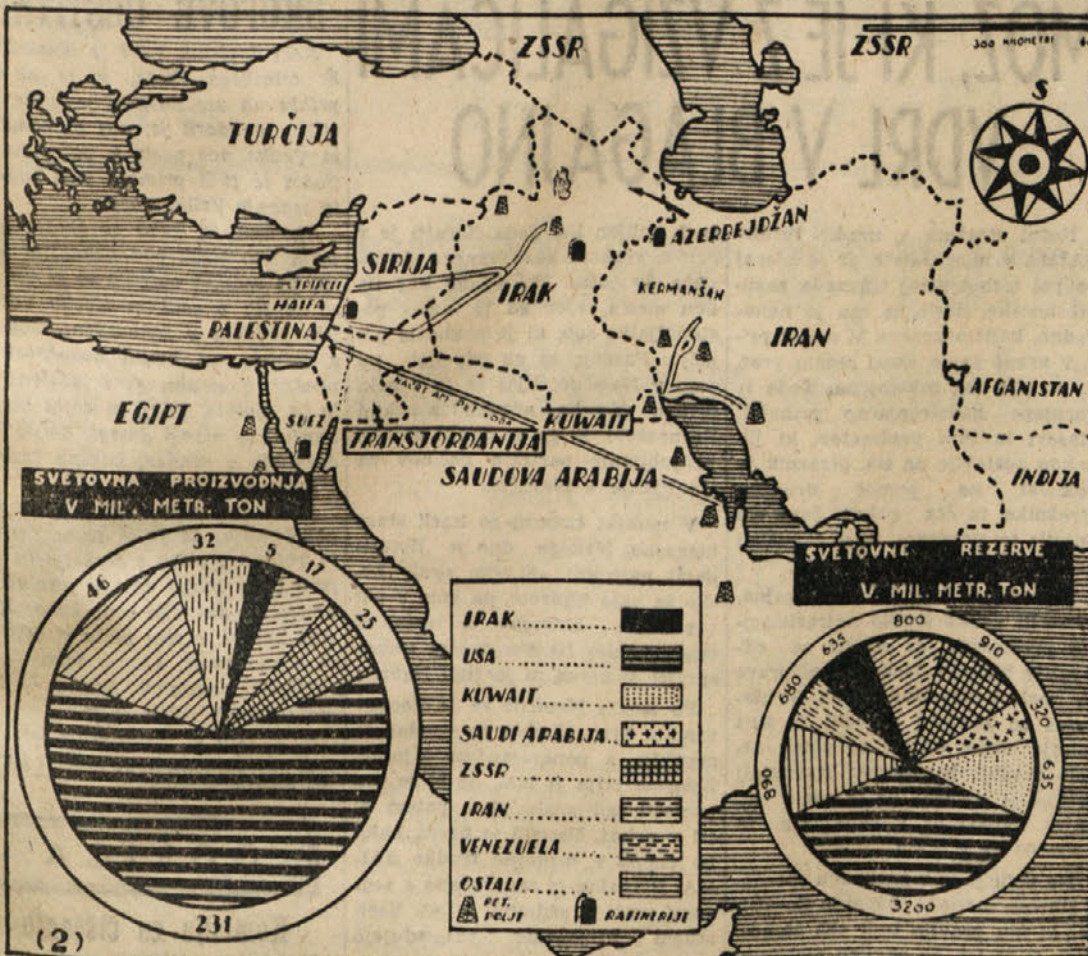
Na Goriškem, Primor- skem in Benekem imajo na veliko soboto dovolj dela, da opravijo vse potrebno za velikonočne praznike. Na Krasu in na Vipavskem se otroci najbolj vesele «me- nih». To je štručka, zvita v podobi otroka, namesto glave ima vdelan pirh. Ker ima štručka oboje ali prav za prav povoj, je videti ka- kor kak menih. V južnem delu Istre, v Kortah, si pri- pravijo za velikonočni bla- goslov poseben «končen kruh», to je z oljem in disa- vami vmešan kruh. Hleb je razdeljen na šest delov; go- spodinja ga nese skupaj z nebarvanimi jajci k bla- goslovu, toda ne v košari, ampak v «fagotu», lepi ruti.

Okrog Gorice, Ostaleza in Cerkega si velikonočni blagoslov ali «žegnance» sestavijo iz kruha, jaje, mesa in hrena. Vse dajo v jerbas, ki ga pokrijejo z lepim prtom in okrasijo s cveticami. Na Tolminskem, pri Sv. Luciji ob So- ču, denejo v košaro razen rahlega maslenega kruha, kosu kmetije in nekaj jaje tudi soli in otrobov za žegnju. S to «žegnico» hite dekleta po blagoslovu domov. Blago- slovanje je po raznih krajih raz- lično. V Gočah nad Vipavo nesejo k žegnju šel na veliko nedeljo zjutraj. V tržaški okolici, na pri- mer v Skednju, speko za veliko- nočne praznike «pinoce», to je rahel bel kruh, vmešan s samimi ru- menjaki, sladkorjem in mlekom.

Na Koroškem imajo slovesno žagnanje na veliko soboto popoldne. Dobrote so pripravili že na veliki četrtki; največji «štartje» je za žegen in ima v premer tri četr- tmitra. Razen tega spečejo še z ore- hi nadevane štruce in «bratke», ki so drug drugemu podobni ter prav ta- ko nadevani z orehi. Ko blagoslav- ljajo jedila, pokajo možnarji.

Finci vse bivše finske politike, ki so spravili Finsko leta 1941 v vojno s Sovjetsko zvezo in Veliko Bri- tanciji. Ustanovili so posebno so- dišče in v celilo vojnih zločinov, bivših vodilnih politikov, so dolo- čili na osem.

Duh iranskega petroleja

Jon Kimche je eden izmed najpomembnejših angleških novinarjev. Velika potovanja po Predni Aziji so mu nudila priložnost, da je temeljito preučil orientalska vprašanja. Med vojno se je posebno izkazal s svojimi sijajnimi političnimi članki. Danes je odgovorni sodalovec londonskega »Observerja«. Kimche govori perfektno več jezikov. Po rodu je Švicar, rojen v Bazlu.

Zelo nenavadno je, da ponovna pojavnost Aserbejdžana v ospredju svetovne politike ljudi preseneča. Ali more tako oddaljena pokrajina pritegniti nase pozornost vsega sveta? Malokdo pa ve, da ima Aserbejdžan vse, kar državo v dobrem ali slabem smislu besede lahko napravi za veličilo.

Dve različni pokrajini imata isto ime Aserbejdžan. Prva je sovjetska republika in s tem del Sovjetske zveze. Druga je perzijska provinca, podložna šahu in teheranski vladi. Ti dve pokrajini sta bolj bogati na petrolejo, kot katero koli drugo ozemlje na svetu. Velik del Aserbejdžana je perzijska provinca, podložna šahu in teheranski vladi.

Ne glede na gospodarsko pomembnost tega pokrajini sta oba provinca eno izmed treh najpomembnejših mostov, ki vsejeto vzhod in zahod. Poleg področja Sueskega kanala in Dardanel je transkavkasko ozemlje — torej obe aserbejdžanski provinci — področje, ki omogoča stik dveh velikih svetovnih kultur.

V sovjetskem Aserbejdžanu živi skoraj tri milijone ljudi. Perzijska provinca jih ima le nekaj več, toda brez nje Perzija kot država ne bi mogla živeti. Perzijski Aserbejdžan je srce države. Skoraj vsa živila prihajajo s tega pomembnega ozemlja, od katerega Teheran ni oddaljen samo v enem pogledu. Prebivalci glavnega mesta uživajo iz severnih pokrajin. Vodilni državniški in politični so večinoma iz Aserbejdžana. Sedanjí ministrski predsednik Ghaavam Sultaneh je največji lastnik čajnih nasadov na severu države. Londonski poslanik Taghiadeh in bivši ministrski predsednik Ibrahim Hakimi sta njegova rojaka.

Aserbejdžan pa je tudi največji problem perzijske države. Uprava v Teheranu je bila tako zelo centralizirana, da najhujšim potrebam in zahtevam severne provincine ni pooblašala nobene pozornosti. Maloštevilni veleposelniki s severa so večino časa preživljali v glavnem mestu in politiki se skoraj niso vedli na delo. Pokrajinske veče hodili na delo. Pokrajinske uprave niti na papirju ni bilo in uprave, kar ni bilo mesto, je postalo zavetje, kar ni bilo mesto, je postalo zavetje.

Kot jasen primer lahko služijo številni prebivalci aserbejdžanskega glavnega mesta Tabriza. Teheran se je od 300.000 prebivalcev pomnožil na 850.000. Tabriz, drugo največje mesto v državi, pa je nasprotno ostal v zadnjih 25 letih na isti višini. Vendar je Tabriz s svojimi 200.000 prebivalci najpomembnejše industrijsko mesto v Perziji. Delavski razred stoji nekaj manj kot 30.000 ljudi, vsi ostali so kmetje. Za siromašne ljudi se nihče ne briga. Izpostavljeni so lakoti in boleznim. Ustroj razdelitve zemlje je ostal v zadnjih 2.000 letih isti. Veleposelniki, katerega last je vse, daje svojim delavcem in služničarjem le skromni donos njegovega dela. Kako malo zaslužijo, vidimo iz te dejstva, da žmet z veleposelnikom nikakor ne more tekmovali. Zaradi tega je prepričan samovoljni trgovci, ki mu za njegovo letno le malo plačujejo. Perzijskemu kmetu gre lahko bolje le takrat, če mu zemlja odkupi petrolejske družbe.

Sovjetom je na teh področjih zelo malo ležalo, ker daje polovico Boka samo se polovico pridelave proizvodnje. V severni Perziji so se področja, ki obsegajo več kot 100.000 kvadratnih kilometrov in ki vsebujejo verjetno je velike zaloge petroleja. Ko so potem svoje interese najprej tudi ameriške petrolejske družbe, je prišla za Sovjete ura odločitve.

Posebna podpora ima Sovjetska zveza v kavkaskih izseljencih. Ti so iz Tabriza napravili politično inohovsko potezo proti perzijski osrednji vladi. Posebno so jim bila

pri srcu socialna vprašanja, ker upravljanje rešitve ali sovjetskega obvladovanja takrat se ni prihajalo v poštev.

Společka je delovala v tem pravcu stranka Tudeh. V Tabrizu je dosegla znatno zvišanje med in letne podpore, da je lahko delavcem kupila čevlje, obleke in premog. Prvič se je zgodilo, da se je nekdo zanimal za perzijsko podrelost prebivalstva. Ni se moglo čuditi, da je stranka zelo narasla.

Številni perzijski Aserbejdžanci se danes krčevito upirajo bratstvu s Sovjeti. Razen imena nimajo s pokrajino na severu ničesar skupnega. Trdovratno vztrajajo na tem, da je vera v perzijskem delu popolnoma druga. Številni Perzijski so kavkaski izvor. Svojo narodnost utemeljijo lahko samo s turškim jezikom.

Ob koncu druge svetovne vojne se je povečalo upanje, da bodo Sovjeti v teku šestih mesecev Perzijo zapustili. Zaradi tega je vpliv stranke Tudeh zelo padel. Osnovni so demokrati stranka, da bi neposredno nastopili proti osrednji vladi Stranka Tudeh je sodelovanje odklonila; zaradi tega so vsi njeni člani prestopili v novo stranko. To je pomenilo konec stranke Tudeh v Aserbejdžanu.

Demokrati so vzporedno nekrav upor in v teku treh mesecev obvladali vse važne položaje. Kot edina stranka so izvedli volitve in ustanovili pokrajinski parlament. Nedotaknjena je ostala samo perzijska zunanja politika. Sicer si je nova

stranka pridržala pravico, da skiepa svoje trgovinske pogodbe, oprimila je svojo milico in odtegnila naborniki osrednji armadi. Vpeljala je celo krajevne davke in politne pristojbine.

Trgovina med Teheranom in severom se nadaljuje. Vendar je glavno mesto v stalni nevarnosti, da ne bo dobilo več živil. Cene stalno narastajo. Teheran je postal najdražje mesto na svetu. V primeri z letom 1939 se je indeks življenjskih potrebščin povečal za 1500 odstotkov. Samo z ostrim nadzorom nad žajem in kruhom (kar je glavna hrana siromahin) so lahko preprečili najhujše.

Pomembni znaki kažejo, da odhaja precejšen del aserbejdžanskih donosov v Sovjetsko zvezo. Leto 1940 je Perzija izvažala v Sovjetsko zvezo blaga v vrednosti okoli 4.000 funtov (preko 3.500.000 lir). Leto 1944 je uvoz poskočil na 2 milijona funtov (skoraj na 2 milijardi lir). Številki za leto 1945 je niso objavili, gotovo pa bodo še višje.

Boj za Aserbejdžan se ne omejuje samo na politično pozornost. Kdor politično zmaga, si lahko prisvoji tudi gospodarske in strateške prednosti neke dežele.

Z Aserbejdžanom stoji in pade neodvisnost Perzije. Ta pokrajina pomeni — v pogledu Sovjetske zveze — tudi vrata do bogatega vzhoda: tu se pripenjajo poti proti Mosku, proti južni Perziji in Iraku. Ali lahko pripisujemo Sovjetski zvezi takšne namene? Odgovor nam bodo dali naslednji tedni.

Po prvi svetovni vojni jim je to skoraj tudi uspelo. Njihov voditelj Serf paša je na pariski mirovni konferenci tako spretno zagovarjal interese svojega naroda, da bi bil skoraj dosegel pozitivni uspeh in bi Kurdistan dobil svojo neodvisnost. Vendar se je usoda dežele obrnila v slabo zaradi petrolejskih letišč, ki so v področju Mosul in Kirkuka. Po daljših pogajanjih med Turčijo in novo osnovanim Irakom, kjer je nadzorovala večino petrolejskih letišč Velika Britanija, je haško mednarodno sodišče mosulsko petrolejsko letišča dodelilo Iraku. Kemal Atatürk tega poraza ni mogel prebrati; celo v političnem testamentu je pozval naslednike, naj ne odnebe pravdo, dokler to področje ne bo spet pripadlo Turčiji. Leto 1926 je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora. Številni kurdski voditelji so odšli v emigracijo. Pritisli proti Kurdom je narasel tudi v Iraku v Perziji. Nekateri kurdski voditelji iz Iraka, med njimi tudi Mulah Mustafa, so pobegnili v Sovjetsko zvezo. Ostro protikurdsko politiko v Perziji je vodil zlašč obo sedanjega iranskega šaha, ki je s silo satri dva velika kurdska upora

